

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 418/09-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. decembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., so sídlom P., zastúpenej Advokátskou kanceláriou M. a spol., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. M. M., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 229/2006 a jeho uznesením z 26. februára 2007 a tiež postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 56/2007 a jeho uznesením z 30. júna 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júna 2007 faxom doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), doplnená 13. júna 2007 predložením originálu, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 229/2006 a jeho uznesením z 26. februára 2007.

Skutkový stav, ktorý viedol k podaniu sťažnosti, sťažovateľka opisuje od 25. marca 2004, keď ako veriteľka obchodnej spoločnosti B., s. r. o. v likvidácii, podala návrh na vyhlásenie konkurzu proti uvedenej obchodnej spoločnosti. O jej návrhu rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 5 K 68/03 zo 4. mája 2004, ktorým ho zamietol pre nedostatok majetku, určil odmenu predbežnému správcovi a účastníkom nepriznal nárok na náhradu trov konania. Proti označenému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré odôvodnila tým, že sa jej takýmto postupom odňala možnosť konať pred súdom, pretože jej nebolo umožnené zložiť preddavok na trovy konkurzného konania, čím by sa predišlo zamietnutiu návrhu na vyhlásenie konkurzu. Najvyšší súd ako súd odvolací rozhodol o odvolaní sťažovateľky bez nariadenia pojednávania uznesením sp. zn. 5 Obo 208/2004 z 21. septembra 2004, ktorým napadnuté rozhodnutie potvrdil. Najvyšší súd posúdil námietku sťažovateľky ako irelevantnú konštatujúc, že sťažovateľka zložila preddavok na trovy predbežného správcu v sume 10 000 Sk, čo malo vyplývať zo záznamov o zložení.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala sťažovateľka jednak dovolanie, ale tiež sťažnosť ústavnému súdu, čo odôvodnila okrem iného poukazom na nejasnú judikatúru

v oblasti prípustnosti dovolania v konkurznom konaní. Hlavným dôvodom podania dovolania a sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy však bolo tvrdenie, že jej bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, čím malo zároveň dôjsť k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podaným dovolaním sa sťažovateľka zároveň domáhala odloženia vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, čo odôvodňovala tým, že *„právoplatné rozhodnutie o zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu je dôvodom na postup súdu (konaním bez návrhu), ktorým sa vykoná výmaz z obchodného registra dlžníka“*. V konečnom dôsledku by to viedlo k zastaveniu dovolacieho konania v dôsledku výmazu dlžníka bez právneho nástupcu. Najvyšší súd o odložení vykonateľnosti nerozhodol.

Okresný súd Trenčín (ďalej len „okresný súd“) ako súd registrový rozhodol (napriek oznámeniu sťažovateľky z 25. októbra 2004 o podaní dovolania proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 208/2004 z 21. septembra 2004) uznesením sp. zn. 52 VYM 1/2005, 50 Re 54/2005 o výmaze obchodnej spoločnosti B., s. r. o. v likvidácii, z obchodného registra k 21. januáru 2005. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka sťažnosť ústavnému súdu a požiadala aj o vydanie dočasného opatrenia, ktorým by ústavný súd pozastavil jeho účinky. Ako ďalšieho porušovateľa svojich práv označila najvyšší súd, čo odôvodnila tým, že nerozhodol bez zbytočných prietahov o ňou podanom dovolaní a odložení vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva:

„Nasledovne rozhodol Najvyšší súd SR ako súd dovolací rozsudkom spis. č. 1 Obdo V 105/2004 zo dňa 25. 05. 2006, ktorým napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spis. zn. 5 Obo 208/2004 zo dňa 21. 09. 2004 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Rozhodol tak na podklade toho záveru, že sťažovateľovi sa odňala možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd tak rozhodol po tom, čo už bol dlžník B., s. r. o. v likvidácii vymazaný z obchodného registra.

Ústavný súd SR nasledovne o podaných ústavných sťažnostiach rozhodol tak, že ústavnú sťažnosť smerujúcu proti uzneseniu odvolacieho súdu spis. zn. 5 Obo 208/04 zo dňa 21. 09. 2004 uznesením spis. zn. I. ÚS 300/06 zo dňa 04. 10. 2006 odmietol (poukazujúc na princíp subsidiarity), keďže zistil, že dovolací súd rozhodol rozsudkom, ktorým zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, a ústavnú sťažnosť smerujúcu proti uzneseniu o výmaze z obchodného registra ako i voči nečinnosti dovolacieho súdu, uznesením spis. zn. I. ÚS 336/06-33 zo dňa 03. 11. 2006 odmietol, keďže opätovne poukazoval na rozhodnutie dovolacieho súdu (ktorým bolo vyhovené sťažovateľovi) a ktoré malo preukazovať neodôvodnenosť právnych úvah sťažovateľa v tom smere, že súd v dôsledku výmazu spoločnosti B., s. r. o. v likvidácii nemôže konať, keďže z rozhodnutia dovolacieho súdu je zrejmé, že dovolací súd vo veci konal aj po výmaze. Nečinnosť dovolacieho súdu odmietol ústavný súd z dôvodu nevyužitia vnútroštátnych prostriedkov nápravy.

Najvyšší súd SR ako súd odvolací po vrátení veci na ďalšie konanie (dôsledkom rozsudku dovolacieho súdu zo dňa 25. 05. 2006) rozhodol dňa 26. 02. 2007, ktorým odvolacie konanie zastavil a účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodol tak s poukazom na ustanovenie § 103 O. s. p., § 104 ods. 1 O. s. p., § 107 ods. 4 O. s. p., § 211 O. s. p., pričom svoje rozhodnutie odôvodnil tou skutočnosťou, že z výpisu z obchodného registra Okresného súdu v Trenčíne Najvyšší súd SR zistil, že uznesením Krajského súdu č. k. 5 K 68/03-23 zo dňa 04. 05. 2004, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 18. 10. 2004, súd zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka B., s. r. o. v likvidácii pre nedostatok majetku. Poukázal na tú skutočnosť, že v zmysle § 8a ods. 1 písm. a) zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov registrový súd vykonal výmaz spoločnosti z obchodného registra ku dňu 26. 01. 2005. Z uvedeného je zrejmé, že dlžník zanikol bez právneho nástupcu.

S poukazom na tieto skutočnosti preto Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolacie konanie zastavil.

Uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. č. 3 Obo 229/2006 napádame touto ústavnou sťažnosťou.

Sťažovateľ aj proti tomuto rozhodnutiu podal v zákonnej lehote dovolanie.“

Ďalšia časť odôvodnenia sťažnosti sa zameriava na argumentáciu v prospech jej prípustnosti odvolávajúc sa na názory o prípustnosti dovolania v konkurznom konaní vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu, ako i judikatúry najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho.

Porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 229/2006 z 26. februára 2007 vyvodzuje sťažovateľka z toho, že ak by bol dovolací súd toho názoru, „že vecnému prejednaniu a meritórnemu rozhodnutiu bráni nesplnená podmienka konania (t. j. strata právnej subjektivity dlžníka bez právneho nástupcu), tak by dovolanie sťažovateľa neprejednal, a to práve s poukazom na § 243c O. s. p., v zmysle ktorého pre konanie na dovolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa, pokiaľ nie je ustanovené niečo iné (s výnimkou ustanovenia § 92 ods. 1 a 4 a § 95 O. s. p.), a dovolacie konanie by zastavil.

Dovolací súd však dovolanie prejednal a meritórne rozhodol.

K výmazu dlžníka B., s. r. o. v likvidácii totiž došlo v priebehu dovolacieho konania, a nie až v priebehu odvolacieho konania, a dovolací súd mal o výmaze tejto spoločnosti jasnú a zreteľnú vedomosť, keďže sťažovateľ ho na túto skutočnosť jasne upozornil, a do spisu založil výpis z registra, z ktorého táto skutočnosť jasne a zreteľná vyplývala.

Dovolací súd však dospel k záveru, že o návrhu na vyhlásenie konkurzu je možné meritórne rozhodnúť aj v prípade, ak dlžník výmazom z obchodného registra zanikol, inak by dovolacie konanie zastavil.

Pokiaľ teda odvolací súd napadnutým uznesením odvolacie konanie zastavil, tak okrem toho, že sa odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu, ktorým je viazaný podľa § 243d ods. 1 O. s. p., tak jeho rozhodnutie je možné považovať za zjavne neodôvodnené a arbitrárne, ktorým sa odňala sťažovateľovi možnosť konať pred súdom, čo v konečnom dôsledku viedlo k porušeniu práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd.

Nemožno totiž prehliadnúť ani tú skutočnosť, že práve na základe rozhodnutia odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť prvostupňové rozhodnutie o zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku (na základe ktorého došlo k výmazu

spoločnosti B., s. r. o. v likvidácii z obchodného registra, a teda aj k strate právnej subjektivity účastníka konania, ktorá je jednou z neodstrániteľných podmienok konania), a teda sám odvolací súd spôsobil prekážku svojho ďalšieho konania.“.

Namietané porušenie svojich práv sťažovateľka odôvodňuje aj tou okolnosťou, že *„s otázkou možného zastavenia konania z dôvodu straty právnej subjektivity dlžníka ako účastníka konkurzného konania vyšiel prvýkrát až odvolací súd. Túto skutkovú okolnosť nenamietali ani ďalší účastníci konkurzného konania, a preto sa jednalo o tzv. prekvapivé rozhodnutie vydané bez toho, aby sťažovateľ ako účastník k tejto argumentácii mohol zaujať svoje vlastné stanovisko. Takéto prekvapivé rozhodnutia sa vždy považujú za rozhodnutia, ktorým sa účastníkovi konania odníma možnosť konať pre súdom a ktorým teda dochádza k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru.“.*

Napokon sťažovateľka považuje za porušenie svojich uvedených práv to, že odvolací súd *„vôbec nevysvetlil, prečo konanie zastavil s poukazom na nedostatok právnej subjektivity dlžníka, keď strata právnej subjektivity nebránila v prejednaní dovolania dovolacím súdom, ktorý taktiež konanie nezastavil, ale vec meritórne rozhodol“*, ako aj to, že odvolací súd rozhodol v danej veci bez nariadenia pojednávania, čo mu síce zákon umožňoval, ale napriek tomu bolo podľa nej potrebné a vhodné nariadiť ústne pojednávanie, a to s ohľadom na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.

Porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu možno vyvodiť podľa sťažovateľky z toho, že mala *„legitímnu nádej“* na to, aby po tom, keď prebehne konkurzné konanie, bola uspokojená v pomernej výške jej pohľadávka, avšak *„zjavne arbitrárnym postupom všeobecných súdov“* jej bola táto nádej zmarená.

Dňa 8. septembra 2009 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľky označené ako *„Návrh na zmenu návrhu“*. Sťažovateľka týmto podaním prostredníctvom svojho právneho zástupcu navrhla zmenu (rozšírenie) svojho pôvodného návrhu s tým, aby jeho predmetom *„okrem napadnutého uznesenia Najvyššieho súdu SR konajúceho ako súdu*

odvolacieho spis. zn. 3 Obo 229/2006 zo dňa 27. 02. 2007 bolo aj uznesenie Najvyššieho súdu SR konajúceho ako súdu dovolacieho spis. zn. 1 Obdo V 56/2007-111 zo dňa 30. 06. 2009“. Uvedeným uznesením najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľky tak, že ho odmietol, čo odôvodnil v podstate tým, že dlžník bol 26. januára 2005 vymazaný z obchodného registra, a teda zanikol bez právneho nástupcu, čím vznikla neodstrániteľná prekážka v konaní, pre ktorú odvolací súd podľa názoru dovolacieho súdu konanie správne zastavil.

Sťažovateľka tvrdí, že aj týmto uznesením najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho došlo k porušeniu jej tých istých práv, ako namietala v pôvodnej sťažnosti. Jeho ústavná neakceptovateľnosť spočíva podľa sťažovateľky v tom, že zatiaľ čo „na jednej strane odvolací súd konštatoval, že bez účastníka konania nie je možné konať, na druhej strane predchádzajúcim rozhodnutím spis. zn. 1 Obdo V 105/2004 akceptoval postup kedy konal bez účastníka“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka v pôvodnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že:

„1. Základné právo sťažovateľa P., s. r. o. podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 3 Obo 229/2006 zo dňa 26. 02. 2007 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

2. Zrušuje sa v plnom rozsahu Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. č. 3 Obo 229/2006 zo dňa 26. 02. 2007 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi P., s. r. o. do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania na účet advokáta JUDr. M. M., B..“

Podaním doručeným ústavnému súdu 8. septembra 2009 navrhla sťažovateľka rozšíriť pôvodný petit jej sťažnosti o tieto dva body:

„1. Základné právo sťažovateľa P., s. r. o. podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd s čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznášaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. I Obdo V 56/2007 zo dňa 30. 06. 2009 a konaním, ktoré mu predchádzalo porušené bolo.

2. Zrušuje sa v plnom rozsahu Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. I Obdo V 56/2007 zo dňa 30. 06. 2009 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konania, aby v nej znovu konal a rozhodol.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy), v danom prípade Občianskeho zákonníka. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu teda predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana v zákonom predpokladanej kvalite poskytne.

Ústavný súd v prípadoch, keď riešil problematiku možného porušenia základného práva na súdnu ochranu konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, uviedol, že základné právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06). Ústavný súd ďalej poukazuje na ďalší právny názor zo svojej štandardnej judikatúry, podľa ktorého nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej

súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer (napr. IV. ÚS 62/08).

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 229/2006 a jeho uznesením z 26. februára 2007

Označeným uznesením rozhodol najvyšší súd (ako súd odvolací) v konaní o návrhu na vyhlásenie konkurzu o odvolaní sťažovateľky (ako navrhovateľky v 2. rade) proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. K 68/03 zo 4. mája 2004, ktorým bol zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka [po zrušení jeho predošlého uznesenia rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 105/2004 z 25. mája 2006 (ako súdu dovolacieho) a vrátení mu veci na ďalšie konanie] tak, že odvolacie konanie zastavil.

Zastavenie odvolacieho konania najvyšší súd odôvodnil v napadnutom rozhodnutí poukazom na zistenie vyplývajúce z výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Trenčín, podľa ktorého *„uznesením krajského súdu č. k. 5 K 68/03-23 zo dňa 4. 5. 2004, ktoré nadobudlo právoplatnosť 18. 10. 2004, súd zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok B., s. r. o. – v likvidácii... pre nedostatok majetku. V zmysle § 8a ods. 1 písm. a/ zákona č. 530/2003 o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov registrový súd vykonal výmaz spoločnosti z obchodného registra ku dňa 26. 1. 2005. Z uvedeného je zrejmé, že úpadca zanikol bez právneho nástupcu.“*

Vzhľadom na uvedené zistenie najvyšší súd rozhodol o zastavení konania s odvolaním sa na § 103, § 104 ods. 1, § 107 ods. 4 a § 211 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Ťažiskovými dôvodmi, pre ktoré považuje sťažovateľka namietané uznesenie najvyššieho súdu a postup, ktorý prechádzal jeho vydaniu, za arbitrárny, zjavne neodôvodnený a zároveň taký, v ktorom došlo najmä k porušeniu jej práva na prístup k súdu, sú:

- zastavenie odvolacieho konania bez meritórneho prerokovania návrhu sťažovateľky a rozhodnutia o ňom a bez náležitého vysvetlenia, prečo sa najvyšší súd nezaoberal odvolacími dôvodmi sťažovateľky, tak ako mu to nariadil dovolací súd,

- skutočnosť, že strata právnej subjektivity dlžníka nebránila najvyššiemu súdu (ktorému bola táto okolnosť známa) prerokovať a meritórne rozhodnúť o prvom dovolaní sťažovateľky v uvedenom konaní potom, ako mal dovolací súd dospieť k záveru, *„že o návrhu na vyhlásenie konkurzu je možné meritórne rozhodnúť aj v prípade ak dlžník výmazom z obchodného registra zanikol...“*,

- tvrdenie, že v danom prípade išlo *„tzv. prekvapivé rozhodnutie“* vydané *„bez toho, aby sťažovateľ ako účastník konania k tejto argumentácii mohol zaujať vlastné stanovisko“*,

- *„porušenie práva na verejné súdne konanie, nakoľko aj keď v danej veci je prípustné, aby súd rozhodol bez nariadenia pojednávania, podľa nášho názoru bolo v danej veci potrebné a vhodné nariadiť ústne pojednávanie, a to aj s ohľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva“*.

Ústavný súd pripomína, že jeho primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4) a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej veci Občianskeho súdneho poriadku) je ústavne akceptovateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu.

Podľa § 103 OSP kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky konania, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 107 ods. 4 OSP ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom, a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví.

Vzhľadom na to bol aj najvyšší súd v okolnostiach daného prípadu povinný skúmať a prihliadať na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže vo veci konať a rozhodnúť. Keďže najvyšší súd zistil, že počas konania odporca stratil spôsobilosť byť účastníkom konania (zanikol výmazom z obchodného registra v dôsledku zamietnutia návrhu na vyhlásenie konkurzu na jeho majetok), a ide pritom o podmienku konania, ktorú nemožno odstrániť, neostávalo mu iné, ako konanie zastaviť (§ 104 ods. 1 prvá veta OSP).

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom konaní postupoval v súlade s citovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Keďže v okolnostiach daného prípadu išlo o taký nedostatok podmienky konania, ktorý sa nedal odstrániť, a iný postup, ako zastavenie odvolacieho konania, bez meritórneho prerokovania návrhu sťažovateľky neprichádzal do úvahy, nemalo už žiadne opodstatnenie, aby sa najvyšší súd zaoberal odvolacími dôvodmi, resp. zdôvodňoval, prečo sa nimi nezaoberal, tak ako mu to nariadil dovolací súd.

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu (ako súdu dovolacieho) sp. zn. 1 Obdo V 105/2004 z 25. mája 2005, ktorým v konaní o prvom dovolaní sťažovateľky zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 208/2004 z 21. septembra 2004 (ako súdu odvolacieho) nevyplýva, že by sa bol tak, ako mu to ukladá § 103 OSP, zaoberal skúmaním podmienok konania, a aj keď mu muselo byť z oznámenia sťažovateľky známe, že odporca medzičasom stratil právnú subjektivitu, nevenoval tomuto oznámeniu žiadnu pozornosť. Preto treba považovať za účelovú argumentáciu sťažovateľky založenú na konštrukcii, podľa ktorej dovolací súd mal dospieť k záveru, „že o návrhu na vyhlásenie konkurzu je možné meritórne rozhodnúť aj v prípade, ak dlžník výmazom z obchodného registra zanikol,

inak by dovolacie konanie zastavil“. K postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 105/2004 ústavný súd napokon dodáva, že neskúmanie podmienok konania a akceptáciu postupu vo veci po zániku právnickej osoby bez právneho nástupcu možno kvalifikovať ako pochybenie z jeho strany, ktoré však nie je predmetom tejto sťažnosti, a preto sa ním ústavný súd nezaoberal. Ústavný súd však považuje za potrebné vysloviť, že najvyšší súd musí vždy rozhodovať so zreteľom na svoje vrcholné postavenie v sústave všeobecných súdov, ako aj so zreteľom na svoju funkciu zabezpečovať jednotný výklad a používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov [§ 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“)], a to bez ohľadu na to, že v danom prípade najvyšší súd neuplatňoval svoju právomoc podľa § 22 zákona č. 757/2004 Z. z., ale svoju právomoc vyplývajúcu mu z postavenia dovolacieho súdu (m. m. II. ÚS 177/06).

Ústavný súd sa taktiež nestotožňuje ani s ďalšou námietkou sťažovateľky, že v danom prípade išlo „*tzv. prekvapivé rozhodnutie*“ vydané „*bez toho, aby sťažovateľ ako účastník konania k tejto argumentácii mohol zaujať vlastné stanovisko*“. Procesné rozhodnutie o zastavení konania podľa § 107 ods. 4 OSP v dôsledku zániku právnickej osoby bez právneho nástupcu ako nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, nemôže mať atribúty tzv. prekvapivého rozhodnutia. Za nenáležité považuje preto ústavný súd aj odvolávanie sa sťažovateľky na (navyššie nepresne citované, pozn.) rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 145/2004 publikované v časopise *Zo súdnej praxe*, č. 6/2005, ktoré sa týka meritórneho rozhodnutia [v situácii, keď odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu vychádzajúceho zo skutočností, ktoré neboli žalobcom namietané, a ani súd prvého stupňa sa nimi vo svojom rozhodnutí nezaoberal bez toho, aby účastníkovi konania umožnil sa k novým právnym záverom vyjadriť, prípadne predložiť dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa nejavili významnými. Najvyšší súd tento postup kvalifikoval ako odňatie možnosti takémuto účastníkovi konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP].

Ústavný súd napokon nesúhlasí ani s ostatnou námietkou sťažovateľky, že bolo porušené jej právo na verejné prerokovanie veci, „*nakolko aj keď v danej veci je prípustné, aby súd rozhodol bez nariadenia pojednávania, podľa nášho názoru bolo v danej veci potrebné a vhodné nariadiť ústne pojednávanie, a to aj s ohľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva*“. Postup najvyššieho súdu v súlade s § 214 ods. 2 písm. c) OSP v znení účinnom do 14. októbra 2008, podľa ktorého netreba nariaďovať pojednávanie v prípade, že odvolanie smeruje proti uzneseniu, nemožno považovať za pochybenie, ktoré by mohlo byť v príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd uzavrel, že interpretácia a aplikácia príslušnej civilno-procesnej normy najvyšším súdom v danej veci nevybočuje z medzí zákonom ustanoveného účelu obmedzenia uplatňovania opravných prostriedkov, nie je ústavne nekonformná (čl. 152 ods. 4 ústavy) a nezasahuje do práv sťažovateľky, porušenie ktorých namieta (čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Preto do nej ústavný súd nemá žiaden relevantný dôvod ingerovať.

Ústavný súd v postupe najvyššieho súdu nezistil nič, čo by nasvedčovalo nedodržaniu ústavou zaručených procesných práv sťažovateľky ani ústavne nekonformnej interpretácii procesnoprávných ustanovení aplikovaných v prerokúvanej veci, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 56/2007 a jeho uznesením z 30. júna 2009

Označeným uznesením najvyšší súd (ako súd dovolací) odmietol dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu najvyššieho súdu (ako súdu odvolacieho) sp. zn. 3 Obo 229/2006 z 26. februára 2007, ktorým bolo zastavené odvolacie konanie podľa § 107

ods. 4 OSP s odôvodnením, že dlžník zanikol 26. januára 2005, keď bol k tomuto dňu vymazaný z obchodného registra.

V relevantnej časti odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 56/2007 z 30. júna 2009 sa okrem iného uvádza:

„Konanie v ktoromkoľvek štádiu môže prebiehať, len ak sú splnené zákonné podmienky konania. Podľa § 103 O. s. p. je súd počas celého konania povinný skúmať, či sú splnené podmienky konania. Jednou z nich je aj spôsobilosť byť účastníkom konania. Dôsledky straty spôsobilosti byť účastníkom konania v priebehu konania upravuje § 107 O. s. p. Ak v priebehu konania zanikne právnická osoba, ktorá má právneho nástupcu, pokračuje s nim súd v konaní ako s procesným nástupcom. Ak zanikne účastník – právnická osoba bez právneho nástupcu, súd konanie zastaví (§ 107 ods. 4 O. s. p.).

Spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti, inak len ten, komu ju zákon priznáva. Spôsobilosť právnických osôb mať práva a povinnosti (vznik a zánik) upravuje Občiansky zákonník v § 18 a nasl. Keďže obchodné spoločnosti sa zapisujú do obchodného registra (§ 27ods. 2), vznikajú zápisom do obchodného registra, presnejšie dňom, ku ktorému boli do registra zapísané (§ 19 ods. 2 Obč. zák., § 62 ods. 1 Obch. zák.), a naopak, zaniká ku dňu vymazania z obchodného registra (§ 20a ods. 2 Obč. zák., § 68 ods. 1 Obch. zák.)

Vymazaním z obchodného registra stráca spoločnosť atribúty právnickej osoby, prestáva byť subjektom spôsobilým mať práva a povinnosti. Stráca tým aj spôsobilosť byť účastníkom konania.

Z obchodného registra vyplýva, že odporca – dlžník bol dňom 26. januára 2005 vymazaný z obchodného registra. V obchodnom registri je zapísané len, že sa vymazáva ex. offo bez ďalších podrobností, je však zrejmé, že bol vymazaný podľa § 68 ods. 4 Obch. zák. z dôvodu, že bol zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku. Žalovaný uvedeným dňom zanikol bez právneho nástupcu a bez likvidácie. Stratil tým spôsobilosť byť účastníkom konania. Keďže zanikol bez právneho nástupcu a ide o nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, a to ani v súčinnosti s navrhovateľom (dovolatel'om), odvolací súd správne konanie bez ďalšieho podľa § 107 ods. 4 O. s. p. zastavil.

Na uvedenom stave nič nemení ani skutočnosť, že dovolací súd pri rozhodovaní o predchádzajúcom dovolaní dovolacie konanie nezastavil, ale o dovolaní rozhodol meritórne, rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, hoci už v čase rozhodovania vedel o vymazaní dlžníka z obchodného registra. Nemožno prisvedčiť dovolateľovi, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu. Dovolací súd sa v rozhodnutí zaoberal len otázkou možnosti odvrátiť zamietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu zložením preddavku na trovy konania podľa § 5 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní. Vymazaním dlžníka z obchodného registra a jeho dôsledkom na ďalší priebeh konania sa nezaoberal a v zrušujúcom dovolacom rozhodnutí žiadny právny názor v tejto otázke nevyslovil. Rozhodnutie nemožno považovať za prekvapujúce pre dovolateľa. O tom, že dlžník bol z obchodného registra vymazaný, vedel a sám súdu túto skutočnosť oznámil.

Z uvedeného vyplýva, že nebol naplnený dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p. Dovolací súd nezistil ani žiadne iné skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania podľa ďalších ustanovení § 237 O. s. p. Dovolanie preto podľa § 218 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením § 243b ods. 4 O. s. p., ako neprípustné odmietol.“

Z uvedeného vyplýva, že najvyšší súd založil záver o neprípustnosti dovolania výlučne iba na tom základe, že účastník konania konkurzného konania (právnická osoba – dlžník) zanikla bez právneho nástupcu a v dôsledku neodstrániteľnej podmienky konania muselo byť nadväzne na to konanie zastavené.

Namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení najvyššieho súdu a ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v namietanom prípade postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku ako generálnej právnej normy upravujúcej civilný proces, pričom z namietaného uznesenia nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných

ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľka uviedla v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad a aplikáciu ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s uvedenými článkami ústavy a dohovoru.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľkou označenými právami, a preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 229/2006 a jeho uznesením z 26. februára 2007 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V 56/2007 a jeho uznesením z 30. júna 2009

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy a právo vyplývajúce z čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu by bolo možné uvažovať zásadne

len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov, resp. v spojení s ich porušením.

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným rozsudkom a porušením základného práva sťažovateľky upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprichádzalo do úvahy ani vyslovenie porušenia základného práva vyplývajúceho z čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Preto aj túto časť sťažnosti ústavný súd odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Zohľadňujúc všetky uvedené okolnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky nastolenými v jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2009